

Dei humilitatem, non vult sibi a mortifero tumore superbiæ sanitatem.

IV. Præstitit ergo Dominus Jesus Christus per carnem suam carni nostræ spem. Suscepit enim quod noveramus in hac terra, quod hic abundabat, nasci et mori. Nasci et mori, hic abundabat : resurgere et in æternum vivere, non hic erat. Invenit hic viles merces terrestres, attulit peregrinas coelestes. Si expavescis mortem, ama resurrectionem. Dedit tibi auxilium de tribulatione sua : nam vana remanserat salus tua. Salutem itaque in hoc mundo peregrinam, hoc est, sempiternam, fratres, agnoscamus et diligamus, et in hoc mundo tanquam peregrini vivamus. Transire nos cogitemus, et minus peccabimus. Agamus potius Domino Deo nostro gratias, quia hujus vitæ ultimum diem et brevem esse voluit et incertum. A prima infantia usque ad decrepitam senectutem, breve spatium est. Quod tandiu vixerat, quid ei profuisset, si Adam hodie mortuus esset? Quid diu est, ubi finis est? Hesternum diem nemo revocat : hodiernus crastino urgetur, ut transeat. Ipso parvo spatio bene vivamus, ut illo eamus unde non transeamus. Et modo cum loquimur, utique transimus. Verba currunt, et horæ volant : sic ætas nostra, sic actus nostri, sic honores nostri, sic miseria nostra, sic ista felicitas nostra. Totum transit : sed non expavescamus : Verbum Domini manet in æternum. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CXXV¹.

Rursum in Joan. v. De quinque porticibus, ubi multitudo languentium jacebat, et de piscina Siloë.

I. Nec auribus, nec cordibus vestris rudia repetuntur : reparant tamen audientis affectum, et quodam modo commemorata innovant nos : nec piget ea quæ nota sunt audire, quia semper dulcia sunt, quæ Domini sunt. Sic est expositio divinarum Scripturarum, sicut sunt ipsæ divinæ Scripturæ : etsi notæ sunt, leguntur tamen ad commemorationem. Sic et expositio earum, etsi nota est, repetenda est tamen, ut qui obliti sunt commemorentur, vel qui forte non audierunt, audiant ; et qui tenent quod audire consueverunt, repetendo fiat ut oblivisci non possint. Meminimus enim de hoc capitulo Evangelii jam nos locutos Charitati Vestræ. Nec piget tamen eadem vobis commemorare, sicut non piguit eandem vobis lectionem repetere. Apostolus Paulus dicit quadam in Epistola, « Eadem scribere vobis, mihi quidem non pigrum, vobis » autem necessarium². » Ita et nos eadem dicere vobis, nobis non pigrum, vobis autem tutum.

II. Quinque porticus, in quibus jacebant infirmi, Legem significant, quæ primo data est Judæis et populo Israël per famulum Dei Moysen. Etenim Moyses ipse, minister Legis, quinque libros fecit. Propter numerum ergo librorum, quos ille scripsit, quinque porticus Legem figurabant. Quia vero Lex non data est quæ sanaret in-

¹ Alias 13 ex Sirmondianis. — ² Philip. iii, 1.

firmos, sed quæ proderet et ostenderet : sic enim dicit Apostolus : « Si enim data esset Lex, quæ posset vivifi- » care, omnino ex Lege esset justitia ; sed conclusit Scrip- » tura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu » Christi daretur credentibus : » propterea in illis porticibus jacebant ægroti, non sanabantur. Quid enim ait ? « Si data esset Lex, quæ posset vivificare. » Non ergo illæ porticus, quæ figurabant Legem, sanare poterant ægrotos. Dicit mihi aliquis : Quare ergo data est ? Ipse exposuit apostolus Paulus : « Conclusit, inquit, Scrip- » tura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu » Christi daretur credentibus¹. » Qui enim ægrotabant, sanos se esse putabant. Acceperunt Legem, quam implere non poterant ; didicerunt in quo morbo essent, et imploraverunt manus medici : voluerunt sanari, quia cognoverunt se laborare : quod non cognoscerent, nisi datam Legem implere non possent. Innocens enim homo sibi videbatur, et ex ipsa superbia innocentiae falsæ insanior fiebat. Ad domandam ergo superbiam, et ad denudandam, data est Lex ; non ad liberandos ægrotos, sed ad convincendos superbos. Ergo attendat Charitas Vestra : ad hoc data est Lex, quæ proderet morbos, non quæ tolleret. Ideo ergo ægroti illi, qui in domibus suis secretius ægro- tare possent, si illæ quinque porticus non essent, prode- bantur oculis omnium in illis porticibus, sed a porticibus non sanabantur. Utilis ergo erat Lex ad prodenda peccata, quia reus homo abundantius factus ex prævaricatione Legis, posset edomata superbia implorare auxilium miserantis. Attendite Apostolum : « Lex subintravit, » ut abundaret delictum, ubi autem abundavit delictum, » superabundavit et gratia². » Quid est, « Lex subintravit, » ut abundaret delictum ? Sicut alio loco dicit : « Ubi enim

¹ Galat. III, 21 et 22. — ² Rom. v, 20.

» non est rex, nec prævaricatio¹. » Peccator homo potest dici ante legem, prævaricator non potest. Cum autem accepta lege peccaverit, non solum peccator, sed etiam prævaricator invenitur. Cum ergo prævaricatio adjuncta sit peccato, ideo abundavit delictum. Abundante autem delicto, discit humana superbia tandem subjici, et confiteri Deo, et dicere : Infirmus sum. Dicere etiam verba illa Psalmi, quæ non dicit nisi anima humiliata : « Ego » dixi : Domine, miserere mei ; sana animam meam, quoniam » niam peccavi tibi². » Dicat ergo hoc anima infirma, saltem convicta per prævaricationem ; et non sanata, sed demonstrata per Legem. Audi et ipsum Paulum ostendentem tibi, quia et Lex bona est, et tamen nisi gratia Christi non liberat a peccato. Lex enim prohibere potest, et jubere : afferre medicinam, ut sanetur illud quod non permittit hominem implere Legem, non potest, sed gratia illud facit. Ait enim Apostolus : « Condelector enim » Legi Dei secundum interiorem hominem. » Id est, jam video quia quod reprehendit Lex, malum est ; et quod jubet Lex, bonum est. « Condelector enim Legi Dei secundum interiorem hominem. Video aliam legem in » membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me sub lege peccati³. » Hoc ex poena peccati, ex traduce mortis, ex damnatione Adam, repugnat legi mentis, et captivat legi peccati, quæ est in membris. Convictus est iste ; accepit legem ut convinceretur ; vide quid ei profuit quod convictus est. Audi verba sequentia : « Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis » hujus ? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum » nostrum⁴. »

III. Intendite ergo. Erant illæ porticus Legem significantes, portantes ægrotos, non sanantes ; prodentes,

¹ Rom. IV, 15. — ² Psal. XL, 5. — ³ Rom. VII, 22 — ⁴ Ibid. 24.

non curantes. Sed quis curabat ægrotos? Qui descendebat in piscinam. Quando autem descendebat æger in piscinam? Cum Angelus signum dabat de aquæ motu. Sic enim erat sanctificata illa pis. ina, ut Angelus veniret, et moveret aquam. Homines aquam videbant: sed ex motu aquæ turbatæ intelligebant præsentiam Angeli. Si quis tunc descendisset, curabatur. Quare ergo ille ægrotus non curabatur? Consideremus verba ipsius: «Hominem, inquit, non habeo, ut cum mota fuerit aqua, deponat me in piscinam: cum enim venio, descendit alius¹.» Ergo tu non potes postea descendere, si alter ante te descendat? Significatum est hic, quia non curabatur nisi unus ad motum aquæ. Quisquis prior descendisset, ipse solus curabatur: quicumque autem postea descendisset, ad illum motum aquæ non sanabatur; sed expectabat donec iterum moveretur. Qui sibi vult ergo hoc sacramentum? Non enim sine causa est. Intendat Charitas Vestra. Aquæ positæ sunt in Apocalypsi in figura populorum. Nam cum multas aquas vidisset, quæsiuit Joannes in Apocalypsi quid esset, et dictum est ei populos esse². Aqua ergo illa populum significabat Judæorum. Sicut enim populus ille tenebatur quinque libris Moysi in Lege, sic et aqua illa quinque porticibus cingebatur. Quando turbata est aqua? Quando turbatus est populus Judæorum. Et quando turbatus est populus Judæorum, nisi quando venit Dominus Jesus Christus? Passio Domini, aquæ turbatio. Turbati sunt enim Judæi, quando passus est Dominus. Ecce ad ipsam perturbationem pertinet quod modo legebatur. Volebant illum Judæi occidere, non solum quia ista faciebat sabbatis, sed quia Filium Dei se dicebat, æqualem se faciens Deo³. Aliter enim se dicebat Filium Dei Christus, aliter dictum

¹ Joan. v, 7. — ² Apoc. xvii, 15. — ³ Joan. v, 18.

est hominibus: «Ego dixi: Dii estis, et filii Altissimi omnes⁴.» Nam si sic se faceret filium Dei, quomodo quicumque homo potest dici filius Dei (per gratiam enim Dei dicuntur homines filii Dei); non irascerentur Judæi. Sed quia alio modo illum intelligebant dicere Filium Dei se esse, secundum quod est, «In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum⁵:» et secundum id quod dicit Apostolus: «Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo⁶:» videbant hominem, et irascebantur, quia æqualem se Deo faciebat. Ille autem noverat se æqualem, sed ubi illi non videbant. Quod enim illi videbant, crucifigere volebant: quod non videbant, ab eo judicabantur. Quid videbant Judæi? Quod videbant et Apostoli, quando dixit Philippus: «Ostende nobis Patrem, et sufficit nobis⁷.» Quid autem non videbant Judæi? Quod nec ipsi Apostoli, quando respondit Dominus: «Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Qui me videt, videt et Patrem⁸.» Hoc ergo in illo Judæi quia videre non poterant, tanquam hominem superbum et impium habebant, æqualem se facientem Deo. Turbatio erat, turbabatur aqua, Angelus venerat. Dictus est enim et Dominus magni consilii Angelus⁹, quia nuntius voluntatis Patris, Angelus enim græce, latine nuntius est. Et habes Dominum dicentem annuntiare se nobis regnum cœlorum. Venerat ergo ille magni consilii Angelus, sed Dominus omnium Angelorum. Et propter hoc Angelus, quia carnem suscepit: Dominus autem Angelorum, ex eo quod omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil¹⁰. Si enim omnia, et Angeli. Et ideo ipse factus non est, quia per ipsum

¹ Psal. lxxxvi, 6. — ² Joan. i, 1. — ³ Philip. ii, 6. — ⁴ Joan. xcv, 8. — ⁵ Ibid. 9. — ⁶ Isai. ix, 6, juxta lxx. — ⁷ Joan. i, 3.

facta sunt omnia. Quod autem factum est, sine Verbo operante factum non est. Caro autem, quæ facta est mater Christi, nasci non potuit, nisi per Verbum, quod de illa postea natum est, crearetur.

IV. Turbabantur ergo Judæi. Quid est hoc? Ut quid ista facit sabbatis? Et maxime ad ipsa verba Domini: « Pater meus usque nunc operatur, et ego operor¹. » Turbavit illos quod carnaliter intelligebant, quia septimo die requievit Deus ab omnibus operibus suis². Scriptum est enim in Genesi, et optime scriptum est, et rationale quare scriptum est. Illi autem putantes quasi Deum fatigatum post omnia requievisse septimo Die, et ideo benedixisse eum, quia in eo a lassitudine refectus est, non intelligebant stulti, quia qui verbo fecit omnia, fatigari non potuit. Legant, et dicant mihi, quomodo posset fatigari Deus dicens: Fiat, et factum est. Hodie si sic faciat homo, quomodo fecit Deus, quis fatigatur? Dixit, « Fiat lux, et facta est lux³. » Item, Fiat firmamentum, et factum est: aut si dixit, et factum non est, fatigatus est. Alio loco breviter: « Ipse dixit, et facta sunt; ipse » mandavit, et creata sunt⁴. » Qui ergo sic facit, quomodo laborat? Si autem non laborat, quomodo requiescit? Sed in illo sabbato, ubi requiescere dictum est Deum ab omnibus operibus suis, in requie Dei requies nostra significata est: quia erit sabbatum hujus sæculi, cum transierint sex ætates. Quasi sex dies sæculi transeunt. Unus dies ab Adam usque ad Noë transiit; alius a diluvio usque ad Abraham transiit, tertius ab Abraham usque ad David transiit; quartus a David usque ad transmigrationem Babylonie transiit; quintus a transmigratione Babylonie usque ad adventum Domini nostri Jesu Christi. Modo sextus dies agitur. In sexta ætate, in sexto die

¹ Joan. III, 17. — ² Gen. II, 2. — ³ Id. I, 3. — ⁴ Psal. XXXII, 9.

sumus. Ergo reformemur ad imaginem Dei, quia sexto die factus est homo ad imaginem Dei¹. Quod ibi fecit formatio, hoc in nobis reformatio: et quod ibi fecit creatio, hoc in nobis recreatio. Post istum diem in quo modo sumus, post istam ætatem, ventura est requies quæ promittitur sanctis, quæ præfigurabatur in illis diebus. Quia et revera post omnia quæ fecit in mundo, nihil fecit postea novum in creatura. Ipsæ creaturæ convertentur et commutabuntur. Nam ex quo institutæ sunt creaturæ, nihil amplius additum est. Sed tamen, nisi ille qui fecit, mundum reget, caderet quod factum est; non potest nisi administrare illud quod fecit. Quia ergo nihil additum est creaturæ, requievisse dictus est ab omnibus operibus suis: quia vero quod fecit gubernare non cessat, recte dixit Dominus: « Pater meus usque nunc operatur. » Intendat Charitas Vestra. Perfecit, requievisse dictus est: perfecit enim opera, et nihil addidit. Gubernat quod fecit: ergo non cessat. Sed quanta facilitate fecit, tanta facilitate gubernat. Nolite enim putare, fratres, quia non laborabat cum conderet, et laborat quia regit; quomodo in navi laborant qui fabricant navem, laborant qui gubernant; homines enim sunt. Ille enim quanta facilitate dixit, et facta sunt, tanta facilitate et judicio per Verbum gubernat omnia.

V. Non quia videntur perversæ res humanæ, videatur nobis non esse gubernationem rerum humanarum. Omnes enim homines in locis suis ordinantur: sed unicuique videtur quia ordinem non habent. Tu tantum vide quid velis esse: nam quomodo volueris esse, novit artifex ubi te ponat. Pictorem attende. Ponuntur ante illum varii colores, et novit ubi ponat quemque colorem. Certe peccator niger color esse voluit: ideo nescit ordo artificis

¹ Gen. I, 27.

ubi eum ponat? Quanta ordinat de nigro colore? quanta ornamenta facit pictor? Facit inde capillos, facit barbam, facit supercilia: non facit frontem, nisi de albo. Tu vide quid velis esse: non cures ubi te ordinet qui non novit errare, scit ubi te ponat. Sic enim per leges istas mundi videmus hoc fieri. Effractor esse voluit nescio quis: novit lex iudicis, quia contra legem fecit; novit lex iudicis ubi illum ponat: ordinat illum optime. Ille quidem male vixit: sed non male ordinavit lex. Ex effractoris erit metallicus: de opere metallici quanta opera construuntur? Illius poena damnati ornamenta sunt civitatis. Sic ergo Deus novit ubi te ponat. Noli putare quia turbas consilium Dei, si perversus esse volueris. Qui creare te novit, ordinare te non novit? Bonum est tibi, ut illuc coneris, ut bono loco ponaris. Quid dictum est de Juda ab Apostolo? « Abiit in locum suum¹. » Operante utique divina providentia, quia per malam voluntatem malus esse voluit, non autem Deus malum ordinando fecit. Sed quia ipse malus peccator esse voluit, fecit quod voluit, sed passus est quod noluit. In eo quod fecit quod voluit, peccatum ejus deprehenditur: in eo quod passus est quod noluit, ordo Dei laudatur.

VI. Hoc quare dixi? Ut intelligatis, fratres, quod optime dictum sit a Domino Jesu Christo: « Pater meus » usque modo operatur. » Quia non deserit creaturam, quam fecit. Et dixit: « Quomodo operatur, et ego operor. » Jam ibi se significavit æqualem Deo. « Pater » meus, ait, usque modo operatur, et ego operor. » Illis carnalis sensus de sabbato turbatus est. Putabant enim fatigatum Dominum requievisse, ut nihil operaretur. Audiunt: « Pater meus usque modo operatur: » turbantur. « Et ego operor²: » fecit se æqualem Deo, turbantur.

¹ Act. 1, 25. — ² Joan. v, 17.

Sed nolite jam expavescere. Turbatur aqua, sanari habet ægrotus. Quid est hoc? Ideo turbantur illi, ut patiantur Dominus. Patitur Dominus, funditur pretiosus sanguis, redimitur peccator, donatur gratia peccanti, et dicenti: « Miser ego homo, quis me liberabit de corpore » mortis hujus? Gratia Dei per Dominum nostrum Jesum » Christum¹. » Sed quomodo curatur? Si descendat. Sic enim erat illa piscina, quo descenderetur, non quo ascenderetur. Possent enim esse et tales piscinae: sic instructae, ut ascenderetur ad illas. Quare autem illa talis facta est, quo descenderetur? Quia passio Domini humilem quaerit. Descendat humilis, non sit superbus, si vult sanari. Quare autem unus? Quia unica est Ecclesia per totum orbem terrarum, unitas salvatur. Ubi ergo salvatur unus, unitas significatur. Per unum unitatem intellige. Ab unitate ergo noli recedere, si non vis immunis esse ab ista salute.

VII. Quid sibi ergo vult quod triginta et octo annos infirmus erat? Scio, fratres, me ista jam dixisse, sed et qui legunt obliviscuntur, quanto magis qui raro audiunt? Intendat ergo paululum Charitas Vestra. In quadragenario numero completio justitiæ figuratur. Completio justitiæ, quia hic vivimus in labore, in ærumnis, in continentia, in jejuniis, in vigiliis, in tribulationibus; ipsa est exercitatio justitiæ, ferre tempus hoc, et ab hoc sæculo quodam modo jejunare; non a cibo carnis, quod raro facimus; sed ab amore sæculi, quod semper facere debemus. Ille ergo implet legem, qui se abstinere ab isto sæculo. Non enim potest amare quod æternum est, nisi destiterit amare quod temporale est. Intendite amorem hominis: sic putate quasi manum animæ. Si aliquid tenet, tenere aliud non potest. Ut autem possit tenere quod

¹ Rom. vii, 24.

datur, dimittat quod tenet. Hoc dico, videte quia aperte dico: Qui amat sæculum, amare Deum non potest; occupatam habet manum. Dicit illi Deus: Tene quod do. Non vult dimittere quod tenebat: non potest accipere quod offertur. Numquid dixi: Non possideat nescio quis? Si potest, si hoc de illo exigit perfectio, non possideat. Si non potest, aliqua necessitate impeditus, possideat, non possideatur; teneat, non teneatur: Dominus sit rei suæ, non servus: sicut dicit Apostolus: « De cætero, » fratres, tempus breve est, superest ut et qui habent » uxores, tanquam non habentes sint; et qui emunt, » tanquam non possidentes; et qui gaudent, tanquam » non gaudentes, et qui flent tanquam non flentes, et qui » utuntur hoc sæculo, tanquam non utantur: præterit » enim figura hujus mundi. Volo vos sine sollicitudine » esse¹. » Quid est: Noli amare quod possides in hoc sæculo? Non teneat manum tuam, unde tenendus est Deus. Non occupetur amor tuus, quo potes ad Deum tendere, et inhærere ei qui te creavit.

VIII. Dicis et respondes mihi: Et Deus scit quia innocenter possideo. Tentatio probat. Turbatur tibi quod possides, et blasphemias. Modo talia patiebamur. Turbatur quod possides, et non inveniris, qui eras, et ostendis aliud esse in voce tua nunc, et aliud pridie in voce tua. Atque utinam tuum vel cum clamore defendas, et non alienum cum audacia usurpare coneris: et quod pejus est, ne reprehendaris, quod alienum est tuum esse dicis. Sed quid opus est? Illud moneo, illud dico, fratres, et ego fraterne moneo; Deus jubet, et ego commoneo, quia commoneor. Ille terret me, qui tacere non sinit. De me exigit quod dedit. Dedit enim erogandum, non servandum. Si autem servavero, et abscondero, dicit mihi:

¹ 1 Cor. vii, 29-32.

« Serve nequam et piger, quare non dedisti pecuniam » nummulariis, et ego veniens cum usuris eam exige- » rem¹? » Et mihi quid proderit, quia nihil perdidit ex eo quod accepi? Parum est Domino meo, avarus est: sed avaritia Dei salus nostra est. Avarus est, nummos suos quærit, imaginem suam colligit. « Dares, inquit, pecuniam nummulariis, et ego veniens cum usuris exige- » rem. » Etsi forte oblivio faceret, ut non vos commoverem; vel tentationes et tribulationes quas patimur, admonerent vos. Certe audistis verbum Dei. Benedictus Dominus et gloria ipsius. Congregati enim estis, et suspendimini in verbo dispensatoris Dei. Non ad carnem nostram attendatis, per quam vobis exhibetur: quia esurientes non attendunt ad vilitatem vasculi, sed ad charitatem cibi. Probat vos Deus. Congregati estis, laudatis verbum Dei; tentatio probabit quomodo audiatis: habebitis negotia, in quibus ostendatur quales estis. Nam et qui hodie convitiose clamat, heri libenter audiebat. Ideo præmoneo, ideo dico, ideo non taceo, fratres mei, quia veniet interrogandi tempus. « Dominus enim interrogat » justum et impium. » Certe hoc cantastis, certe simul cantavimus: « Dominus interrogat justum et impium. » Et quid sequitur? « Qui autem diligit iniquitatem, odit » animam suam². » Et alio loco: « In cogitationibus im- » pii interrogatio erit³. » Non ubi ego te interrogo, ibi interrogat Deus. Ego interrogo linguam tuam, Deus interrogat cogitationem tuam. Novit autem quomodo audias, et novit quomodo exigit, qui jubet ut dem. Erogatorem me esse voluit, exactionem sibi servavit. Monere, docere, corripere nostrum est: salvare vero et coronare, aut damnare et in gehennas mittere, non est nostrum. « Judex autem tradet ministro, minister in carcerem,

¹ Luc. xix, 23. — ² Psal. x, 6. — ³ Sap. i, 9.